

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci stěžovatele **D. B.**, zast. JUDr. Davidem Černým, advokátem se sídlem v Praze 2, Vinohradská 343/6, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 5. 2005, č. j. 65 Az 87/2004 – 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 5. 2005, č. j. 65 Az 87/2004 – 21, byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 29. 11. 2004, č. j. OAM-3190/VL-07-15-2004, jímž bylo rozhodnuto o neudělení azylu stěžovateli podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že z žádosti o udělení azylu ani z obsahu protokolu nevyplývá, že by stěžovatel ve vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, nebo že se důvodně obává pronásledování z důvodu rasy, náboženství, příslušnosti k sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Stěžovatel opustil Ukrajinu z důvodu, že se tam velmi těžko hledá práce, neboť všude chtějí znalost ukrajinského jazyka, který neovládá. Proto odjel do České republiky a o azyl žádá, protože zde chce žít a pracovat a nepodařilo se mu legalizovat si pobyt jiným způsobem. Uváděné problémy stěžovatele

na Ukrajině a snaha o legalizaci pobytu nejsou důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu. Na udělení azylu podle § 14 tohoto zákona navíc není právní nárok a rozhodování o něm se děje v rovině volné úvahy ministerstva. U stěžovatele nejsou dány ani překážky vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Ministerstvo se žádostí stěžovatele o udělení azylu zabývalo odpovědně a svědomitě, zjistilo úplně skutečný stav věci z něhož při vydání svého rozhodnutí vycházelo, rozhodnutí je v souladu se zákony a má náležitosti správního rozhodnutí podle § 47 zákona č. 71/1967 Sb., v platném znění (dále jen „správní řád“), v jeho odůvodnění je uvedeno, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí, jakými úvahami bylo ministerstvo vedeno a na základě kterých právních předpisů rozhodlo, a rozhodnutí bylo vydáno oprávněnou osobou.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž uvedl, že ji podává z důvodů stanovených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Namítal, že krajský soud stejně jako ministerstvo neposoudil jím tvrzenou diskriminaci z národnostních důvodů jako odůvodněný strach z pronásledování z důvodu národnosti ve státě, jehož občanství má, ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel opakovaně uvedl, že jako občan ruské národnosti byl na Ukrajině soustavně diskriminován v možnosti pracovního uplatnění z důvodu neznalosti ukrajinského jazyka. Z tohoto důvodu byl propuštěn ze zaměstnání u bezpečnostní služby. Ekonomické důvody nejsou důvodem pro udělení azylu, avšak pokud je někdo diskriminován na trhu práce ekonomicky jednoznačně z důvodu národnostního a ze strany státu proti tomu neexistuje ochrana, jedná se podle názoru stěžovatele o důvod k udělení azylu. Dále namítal, že krajský soud shodně jako ministerstvo sice podrobně zjistil obecné ekonomické a národnostní poměry na Ukrajině, avšak nikoliv konkrétní situaci v místech, kde stěžovatel žil a snažil se najít práci. Pro správní rozhodnutí musí být podkladem konkrétně a dostatečně zjištěný skutkový stav, což se v tomto případě nestalo a ministerstvo i krajský soud vycházely pouze z obecných informací o poměrech ve státě, jehož občanem je stěžovatel. Proto se stěžovatel domáhal zrušení napadeného rozsudku a přiznání kasační stížnosti odkladného účinku.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení, a na vydané rozhodnutí. K obsahu kasační stížnosti konstatovalo, že požadavek ze strany státu vůči občanům Ukrajiny na znalost jejího úředního jazyka nelze považovat za pronásledování z národnostních důvodů. Námitka stěžovatele, že namísto posouzení a vyhodnocení jeho konkrétní situace v místech, kde žil, se ministerstvo zabývalo jen zjišťováním a hodnocením obecně ekonomických a národnostních poměrů na Ukrajině, je v rozporu s jeho výpovědí během pohovoru v průběhu správního řízení, kde uvedl, že nezaměstnanost se týká všech občanů Ukrajiny. Názor, že by právě v regionu, v němž žil, mohla být situace horší nežli na ostatním území Ukrajiny, a proto se touto okolností mělo ministerstvo zabývat, stěžovatel uplatnil až po vydání napadených rozhodnutí. Podání kasační stížnosti stěžovatelem s návrhem na odkladný účinek je stejně účelovým úkonem, jako bylo i jeho podání žádosti o azyl a žaloby k soudu. Stěžovatel si chtěl těmito svými podáními legalizovat pobyt na území České republiky. Z výše uvedených důvodů navrhlo ministerstvo zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil

stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel (rasové, náboženské, národnostní, sociální). Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Pronásledováním však není ani případný masový výskyt negativních jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že nejde o součást státní politiky.

V daném případě stěžovatel v průběhu správního řízení o udělení azylu uvedl, že na Ukrajině se těžko hledá práce, zaměstnavatelé vyžadují znalost ukrajinského jazyka, který on neovládá. Po absolvování základní vojenské služby, kterou vykonával v letech 1999 až 2001, krátkou dobu pobýval v Rusku a později vycestoval za prací také do České republiky. Na jaře roku 2002 se vrátil do vlasti, vyřídil si doklady potřebné pro pobyt na území Ruské federace a odjel do města Černomorskij ke svému dědečkovi, u kterého měl zajištěno bydlení. V Rusku nelegálně pracoval a snažil se vyřídít si trvalý pobyt, žádost však nikdy nepodal, neboť zákony se neustále měnily a jemu pořád nějaké doklady chyběly. Jeho zaměstnavatel měl obavy z možných problémů kvůli tomu, že zaměstnává osobu s nelegálním pobytem, a proto musel pracovní místo opustit a v dubnu 2004 se vrátil na Ukrajinu. Ve vlasti si nebyl schopen najít uplatnění, protože je tam velká nezaměstnanost. Navštěvoval různé agentury nabízející pracovní příležitosti a ucházel se zejména o místo pracovníka ochranné služby, ale zaměstnavatelé jej odmítali pro nevyhovující zdravotní stav anebo pro neznalost ukrajinského jazyka. Nabízenou práci při drcení kamení nebo v zemědělském družstvu pro nízkou mzdu odmítnul. V evidenci úřadu práce nebyl, protože o této možnosti nevěděl. Zaměstnání hledal pouze v místě trvalého bydliště, neboť pokud by se chtěl ucházet o místo někde jinde, musel by si tam najít ubytování. Uvedl, že i ostatní obyvatelé mají problémy najít si na Ukrajině práci a že tuto situaci někteří z nich řeší odchodem za prací do ciziny. Mimo popisované problémy se taktéž několikrát dostal do konfliktu se soukromými osobami, a to zejména se sousedy z vedlejšího domu, kteří mu vulgárně nadávali pro jeho ruskou národnost a proto, že nemluví ukrajinsky. Na policii se neobrátil, protože by se tím podle něj nezabývali, a protože nechtěl mít s policií potíže. Měl osobní zkušenost s činností policie, která mu často kontrolovala doklady, prohledávali mu obsah kapes ve snaze najít narkotika nebo zbraně. Policisté podle nálady odebírají i peníze, jemu osobně se to stalo v roce 1999 celkem čtyřikrát. Podle něj si policisté tímto způsobem přivydělávají, neboť stejně jako u ostatních není jejich práce dostatečně ohodnocena. Na jejich jednání si však nikde nestěžoval. Jiné zkušenosti s činností policie na Ukrajině neměl. Rodiče i sestra problémy ve spojitosti s jejich ruskou národností neměli. Za bezprostřední příčinu odchodu z vlasti označil nezaměstnanost

a neznalost ukrajinského jazyka. Na radu svých známých si vyřídil potřebné dokumenty a dne 23. 7. 2004 přicestoval do České republiky. Prokázal se cestovním dokladem se sedmnáctidenním turistickým vízem. Měl tady práci a vzhledem k tomu, že si přál zde nadále setrvat a pro pobyt neměl platné doklady, rozhodl se vstoupit do azylového řízení. Obával se, že pokud by se vrátil zpět na Ukrajinu, nezískal by tam práci a neměl by prostředky na živobytí. Závěrem pohovoru vypověděl, že kromě výše uvedeného žádné jiné problémy s ukrajinskými státními orgány neměl. Jiné důvody, které jej vedly k odchodu z Ukrajiny a podání žádosti o udělení azylu v České republice, neuvedl.

Tyto stěžovatelem uváděné ekonomické potíže a osobní problémy se soukromými osobami na Ukrajině za situace, kdy nevyužil možnosti ochrany ze strany státních orgánů v zemi původu, nemohou být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu se zákonem dovodilo jak ministerstvo, tak i krajský soud. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu v případě pronásledování nebo odůvodněného strachu před pronásledováním, ale nikoliv právem vybrat si zemi, v níž chce cizinec žít a pracovat a kde si chce legalizovat pobyt. Udělení azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky tak, jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje i na skutečnost, že stěžovatel pobýval na území České republiky za účelem výdělečné činnosti již v roce 2001 a o azyl požádal až v průběhu svého druhého pobytu zde v listopadu 2004 poté, co se mu nepodařilo zlegalizovat si svůj pobyt v České republice jiným způsobem, z čehož lze usuzovat, že jeho tvrzení o existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jsou účelová.

Také další námitka, že ministerstvo i krajský soud vycházely pouze z obecných informací o poměrech ve státě, jehož občanem je stěžovatel, a nezjistily konkrétní situaci v místech, kde stěžovatel žil a snažil se najít práci, je nedůvodná. Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval (viz rozsudek ze dne 20. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 27/2003, uveřejněno pod č. 181/2004 Sb. NSS a rozsudek ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 5 Azs 22/2003) správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve lhůtě do třiceti dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán rozhodnutí podle ust. § 12 s dalšími akcesorickými výroky, tj. existencí překážky vycestování. To ovšem neznamená, a ze žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci podle ustanovení § 32 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V daném případě si ministerstvo pro rozhodnutí opatřilo dostatek podkladů, když vycházelo z tvrzení stěžovatele uváděných v návrhu na zahájení řízení a v pohovoru k důvodům návrhu. Součástí správního spisu je i příručka Ministerstva vnitra Velké Británie z října 2002 hodnotící situaci na Ukrajině a i další písemné informace o zemi původu stěžovatele. Takto zjištěný skutkový stav nelze, zejména s ohledem na skutečnosti uvedené stěžovatelem ve správním řízení, považovat za nedostačující pro rozhodnutí ve věci.

Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož

rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelem podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2006

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu